PROTIALKOHOLICKÝ OBZOR

24, 1989, 5, s. 299 – 302

NÁSTUPNÝ PROGNOSTICKÝ INDEX U SÚDNE TRESTANÝCH OSÔB

L. NÁBĚLEK, J. VAVRO, L. MÜNCNEROVÁ

Psychiatrické oddelenie ÚZNV Leopoldov,
náčelníčka: MUDr. L. Müncnerová

Nástupný prognostický index (NPI) navrhli Kubička a Pintová r. 1982 ako jednoduchú pomôcku umožňujúcu rýchlu orientáciu v prognostickom posudzovaní pacientov podrobujúcich sa ústavnej protialkoholickej liečbe režimového typu, pričom percentuálnu pravdepodobnosť úspechu liečby určili na základe charakteristík pacientov nastupujúcich prvýkrát na dobrovoľnú ústavnú liečbu. Využiteľnosť metódy v podmienkach psychiatrickej liečebne potvrdil na rôznych pacientskych súboroch Velický (1987). Cieľom prezentovanej práce bolo porovnať závislosť úspešnosti ochrannej ústavnej protialkoholickej liečby vykonávanej počas výkonu trestu odňatia slobody na hodnote Nástupného prognostického indexu s hodnotami udávanými autormi NPI pre pacientov absolvujúcich dobrovoľnú protialkoholickú liečbu. Zatiaľ čo v predchádzajúcom sledovaní (Nábělek a spol., 1989) sme vzhľadom na charakteristiky kriminálnej subkultúry, ktorá tvorí klientelu nášho pracoviska, používali Nástupný prognostický index v čiastočne modifikovanej podobe, v predloženej práci sme vychádzali z pôvodných kritérií stanovených autormi, t. zn., že sme prisúdili pacientovi po 1 bode za to, že je ženatý, má stredoškolské vzdelanie ukončené maturitou a nemal viac ako 2 zamestnávateľov za posledných 5 rokov. Posledná položka 4-bodovej škály je súdna netrestanosť, pridelenie bodu vylučuje už podmienečné odsúdenie, z čoho vyplýva, že nikto z našich pacientov v tejto položke nemohol získať bod.

Materiál a metodika

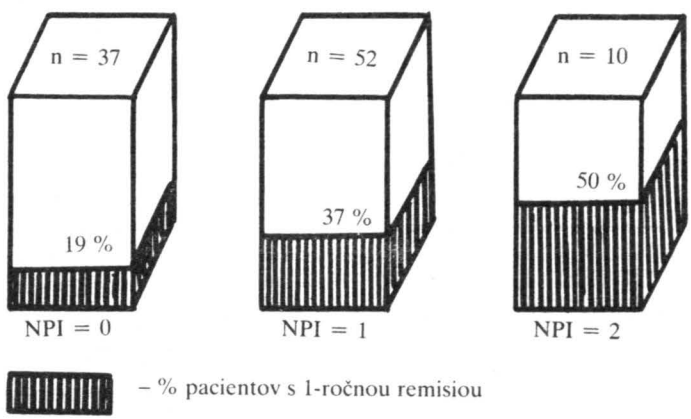
Z 279 pacientov – mužov, liečených pre syndróm závislosti od alkoholu na našom oddelení v období od 1. 1. 1982 do 30. 6. 1983, sme pri dotazníkovej akcii zameranej na zisťovanie úspešnosti liečby získali od príslušných protialkoholických poradní a národných výborov hodnotiteľné údaje o 99 pacientoch. U týchto sme na základe zdravotníckej dokumentácie určili hodnotu NPI podľa uvedených kritérií. Sledovali sme percentuálnu úspešnosť liečby v závislosti od dosiahnutého skóre NPI a porovnali ju s hodnotami udávanými autormi metódy pre pacientov prvýkrát absolvujúcich dobrovoľnú protialkoholickú liečbu.

Katamnestické zisťovanie sme vykonali v priebehu roku 1984, t.j. 1 až 1,5 roka od ukončenia liečby. Kritériom úspešnosti liečby bola protialkoholickou poradňou resp. národným výborom potvrdená remisia abúzu alkoholu (či už s abstinenciou alebo bez nej) v danom období.

Vychádzajúc zo záverov našej predchádzajúcej práce, ktoré poukázali na potrebu ďalšej diferenciácie faktora „asociality" u súdne trestaných osôb, sme ďalej určili počty trestných postihov a pobytov vo výkone trestu u pacientov nášho sledovania a vykonali ich štatistické porovnanie v skupine pacientov v 1-ročnej remisii oproti skupine nezlepšených pacientov.

Výsledky

Z vyhodnotenia percentuálnej úspešnosti liečby v závislosti od dosiahnutého skóre NPI vyplýva, že podiel pacientov v 1-ročnej remisii stúpa od 19 % v skupine pacientov s hodnotou NPI rovnou 0 cez 37 % pre NPI = 1 až po 50 %-nú úspešnosť liečby u pacientov s hodnotou NPI = 2. Hodnota NPI = 3 sa v našom súbore nevyskytla (graf 1).

Graf 1. Percentuálne zastúpenie pacientov s 1-ročnou remisiou v skupinách pacientov s hodnotou NPI rovnou 0, 1 a 2

Tabuľka 1. Porovnanie závislosti percentuálnej úspešnosti liečby od hodnoty NPI u pacientov na ochrannej liečbe a pacientov na dobrovoľnej liečbe

	Ochranná liečba		**Dobrovoľná liečba**		**Štatist. význ. rozdielu**	
Hodnota NPI	Počet pacientov	Z toho v remisii	Počet pacientov	Z toho v remisii	t	p
0	37	7 (19 %)	38	11 (29 %)	1.02	N. S.
1	52	19 (37 %)	85	36 (42 %)	0.56	N. S.
2	10	5 (50 %)	153	83 (54 %)	0.24	N. S.

Štatistické porovnanie percentuálnej úspešnosti protialkoholickej liečby v závislosti od hodnoty NPI u pacientov na ochrannej liečbe vykonávanej počas výkonu trestu odňatia slobody a pacientov na dobrovoľnej liečbe ukazuje, že výsledky pacientov na ochrannej liečbe sú pre všetky porovnávané hodnoty NPI, ako aj pre priemernú hod-

Tabuľka 2. Porovnanie počtu trestných postihov a pobytov vo výkone trestu u pacientov v 1-ročnej remisii oproti skupine nezlepšených pacientov

		Počet súdnych postihov celkove – na 1 pacienta		Počet pobytov vo VT celkove – na 1 pacienta
Pacienti v remisii (n = 31)	149	4,80 ± 2,55	117	3,77 ± 3,04
Nezlepšení pacienti (n = 68)	404	5,94 ± 3,23	274	4,03 ± 2,18
Štatistická významnosť rozdielu		1,71 (N.S.)		0,43 (N.S.)

notu nášho súboru, ktorá sa rovná 0,72, o niečo nižšie (19 % oproti 29 %, 37 % oproti 42 %, 50 % oproti 54 %, 31 oproti 38 %), rozdiel však ani v jednom prípade nie je štatisticky významný. So zvyšujúcim sa skóre NPI sa nami získané hodnoty čím ďalej – tým viac približujú hodnotám získaným sledovaním pacientov po dobrovoľnej liečbe, čoho matematickým vyjadrením je i klesajúca hodnota testovacieho kritéria (tab. 1).

Celkový počet súdnych postihov u 99 pacientov nášho súboru bol 553, t.j. v priemere 5,6 na jedného, celkový počet pobytov vo výkone trestu bol 391, t.j. 3,9 na jedného pacienta. Rozdiel v priemerných počtoch trestných postihov ani pobytov vo výkone trestu v skupine pacientov v 1-ročnej remisii oproti skupine nezlepšených pacientov nebol štatisticky významný (tab. 2).

Diskusia

Ako vyplýva z prezentovaných výsledkov, Nástupný prognostický index osvedčil svoju prognostickú využiteľnosť i v takej špecifickej skupine protialkoholicky liečených pacientov, ako sú odsúdení druhej resp. tretej nápravnovýchovnej skupiny, liečení pre syndróm závislosti od alkoholu počas výkonu trestu odňatia slobody.

Vysoký počet súdnych postihov u pacientov nášho súboru však poukazuje na možnosť významnej nehomogénnosti skupiny pacientov, hodnotených v položke „súdna netrestanosť" znakom „O", najmä keď si znovu uvedomíme, že pacient už raz podmienečne odsúdený je zaradený do tejto skupiny. Predpokladáme preto, že hodnota „O" v položke „súdna netrestanosť" nemá v tejto súvislosti jednotný prognostický význam, čo by mohlo byť i jedným z možných vysvetlení, aj keď štatistiky nevýznamne, predsa však o niečo nižšej účinnosti protialkoholickej liečby u opakovane súdne trestaných osôb. Medzi pacientmi nášho súboru, hodnotenými katamnestickým zisťovaním ako zlepšenými a skupinou nezlepšených pacientov sme nenašli štatisticky významný rozdiel v počte súdnych postihov a pobytov vo výkone trestu. Je to do značnej miery logické, keďže zväčša práve recidíva trestnej činnosti je dôvodom zaradenia odsúdeného do vyšších nápravnovýchovných skupín, z ktorých sa grupujú naši pacienti.

Záver

Výsledky nášho sledovania potvrdzujú užitočnosť Nástupného prognostického indexu i pre prognostické posudzovanie pacientov, liečených pre syndróm závislosti od alkoholu počas výkonu trestu odňatia slobody. Vzhľadom na predpokladanú nehomogénnosť skupiny súdne trestaných pacientov v položke „súdna netrestanosť", ktorá, zdá sa, môže do istej miery skresľovať prognostickú účinnosť metódy, pokladáme za opodstatnené navrhnúť potvrdenie vnútornej diferenciácie v rámci tejto položky formou medziklinickej štúdie.

Súhrn

Autori sledovali závislosť úspešnosti ochrannej ústavnej protialkoholickej liečby vykonávanej počas výkonu trestu odňatia slobody na hodnote Nástupného prognostického indexu (NPI) a porovnali ju s hodnotami získanými autormi metódy (Kubička, Pintová, 1982) na súbore pacientov prvýkrát absolvujúcich dobrovoľnú ústavnú protialkoholickú liečbu. Porovnali tiež počty trestných postihov a pobytov vo výkone trestu v skupine pacientov v 1-ročnej remisii oproti skupine nezlepšených pacientov.

Podiel pacientov v 1-ročnej remisii bol v skupine ochranných liečeb pre všetky hodnoty NPI o niečo nižší ako u pacientov na dobrovoľnej liečbe, rozdiely neboli štatisticky významné. Rovnako nebol zistený štatisticky významný rozdiel v počte súdnych postihov a pobytov vo výkone trestu medzi pacientmi v 1-ročnej remisii a nezlepšenými pacientmi.

Na základe prezentovaných výsledkov autori potvrdzujú prognostickú využiteľnosť NPI u súdne trestaných osôb na ochrannej protialkoholickej liečbe, poukazujú na možnosť významnej nehomogénnosti položky „súdna netrestanosť" a navrhujú potvrdenie prepokladanej vnútornej diferenciácie v skupine súdne trestaných osôb formou medziklinickej štúdie.

LITERATÚRA

Kubička, L. – Pintová, M.: Individuální prognóza dlouhodobého výsledku protialkoholické léčby. In: Kubička, L. – Skála, J.: Sborník studií o abúzu alkoholu a jiných návykových látek. Zprávy č. 42, VÚPs, Praha, 1982, str. 220 – 293

Nábělek, L. – Vavro, J. – Müncnerová, L.: Nástupný prognostický index v podmienkach ochrannej protialkoholickej liečby počas výkonu trestu odňatia slobody. Protialkohol Obz, 24, 1989, 1, str. 31 – 35

Velický, V.: Naše skúsenosti s predikciou výsledkov ústavnej protialkoholickej liečby pomocou Nástupného prognostického indexu. Protialkohol Obz, 22, 1987, 3, str. 157 – 159

Do redakcie prišlo dňa: 23. 3. 1989
Adresa autora: MUDr. L. Nábělek, Čs. federácie 21, 917 01 Trnava